

Seðlabanki Íslands

Vaxtaákvörðun

21. maí 2014

Stefnuyfirlýsing peningastefnunefndar

Kynningarfundur fyrir fjölmiðla og sérfræðinga

Peningamál 2014/2

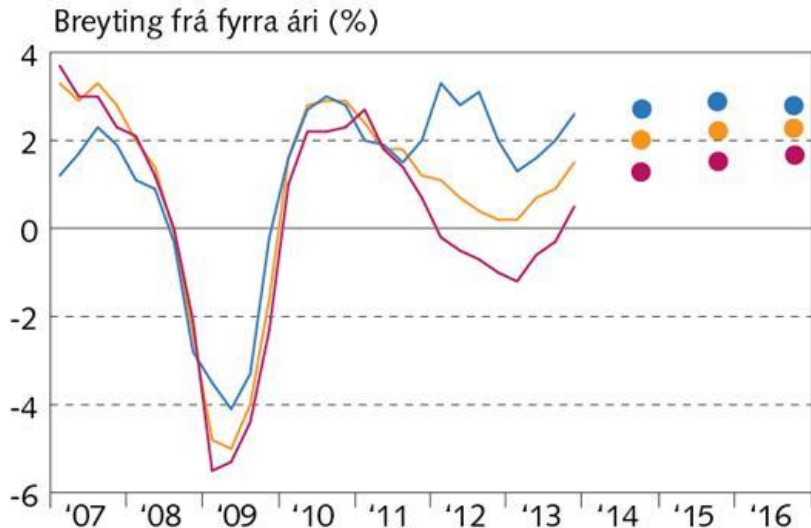
Hagvöxtur eykst
og slaki snýst í
spennu

Alþjóðahagvöxtur eykst og ytri skilyrði batna

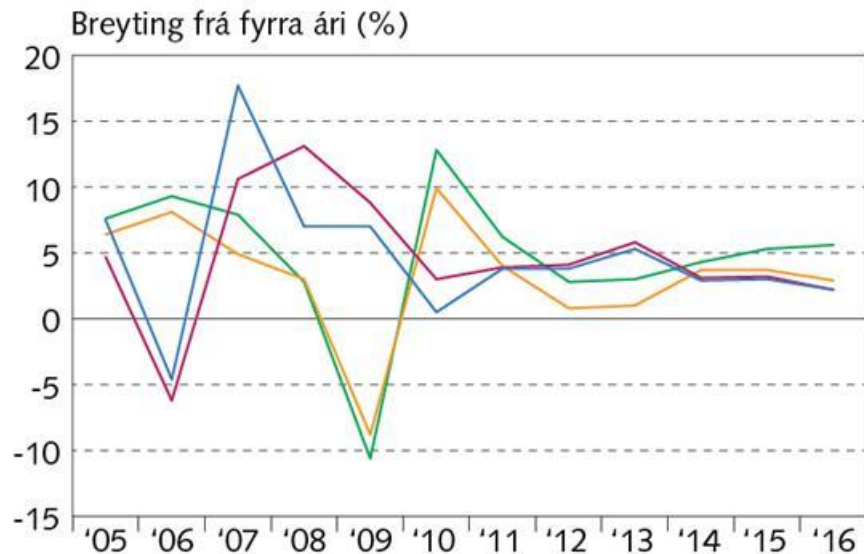
- Alþjóðahorfur að batna: 0,8% hagvöxtur meðal helstu viðskiptalanda 2013 og 2,2% 2014-16
- Bættar horfur um viðskiptakjör frá febrúar: 5 ára samfelld rýrnun viðskiptakjara stöðvast í ár
- Horfur um útflutning batna einnig – sérstaklega þjónustuútflutning: 2,7% vöxtur á ári 2014-16 í stað tæplega 2% í PM14/1 – þó undir vexti eftirspurnar helstu viðskiptalanda og vexti heimsviðskipta

Alþjóðlegur hagvöxtur¹

- Bandaríkin
- Evrusvæðið
- Helstu viðskiptalönd Íslands

Útflutningur og alþjóðaviðskipti 2005-2016¹

- Útflutningur vöru og þjónustu
- Útflutningur Íslands án skipa og flugvéla
- Innflutningur helstu viðskiptalanda Íslands
- Alþjóðaviðskipti

1. Punktar sýna spár Consensus Forecasts og Global Insight fyrir árin 2014-2016.

Heimildir: Consensus Forecasts, Macrobond, OECD, Seðlabanki Íslands.

1. Grunnspá Seðlabankans 2014-2016.

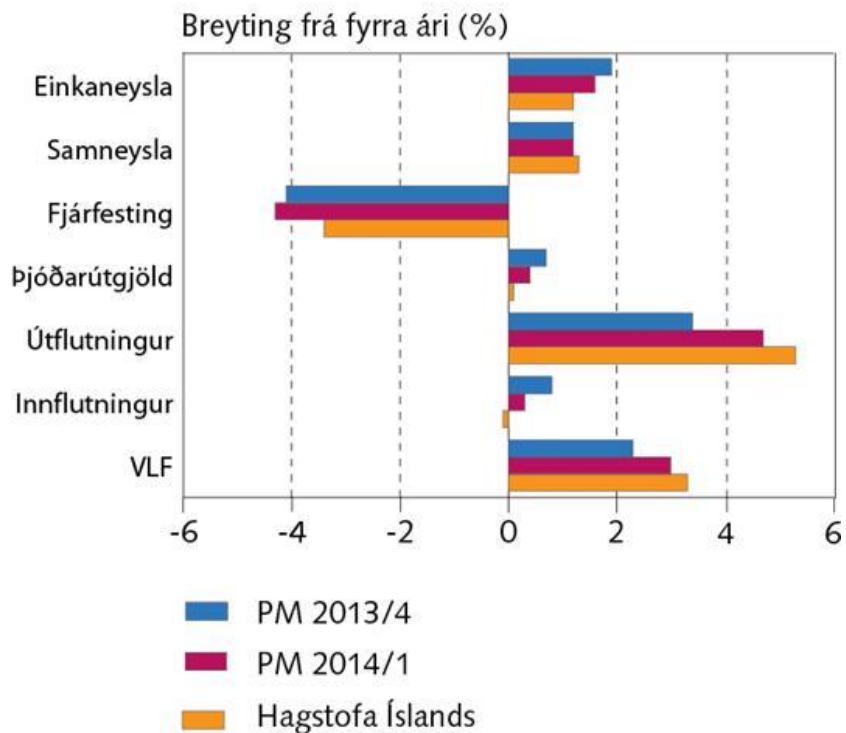
Heimildir: Hagstofa Íslands, Macrobond, OECD, Seðlabanki Íslands.

Meiri hagvöxtur í fyrra en áður var spáð

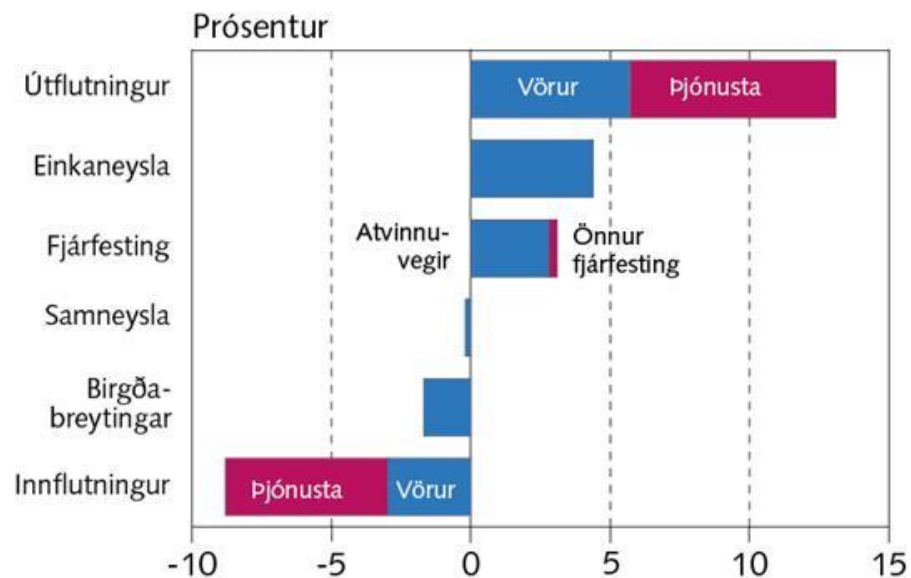

- Hagvöxtur í fyrra 3,3% - heldur meiri vöxtur en spáð var í febrúar og töluvert meiri en í nóvemberspánni
- Skýrist að mestu af mun jákvæðara framlagi utanríkisviðskipta á meðan að þjóðarútgjöld voru áþekk því sem búist hafði verið við í febrúarspánni
- Fyrst eftir að efnahagsbatinn hófst 2010 var hann að mestu drifinn af innlendri eftirspurn en undanfarið hefur hann fyrst og fremst verið knúinn áfram af útflutningi (einkum þjónustu)

Þjóðhagsreikningar 2013 og mat Seðlabankans

Framlag undirliða landsframleiðslu til efnahagsbata¹

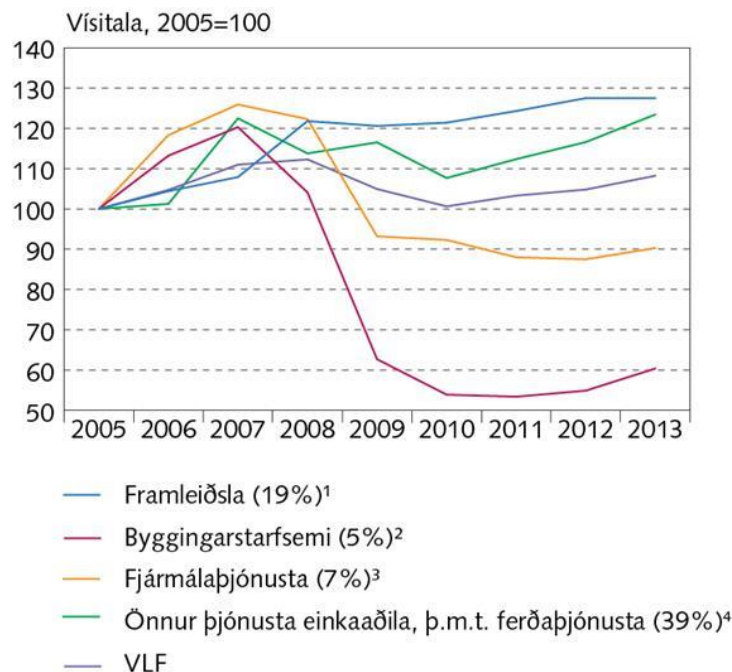
1. Árstíðarleiðréttaðar tölur. Frá fyrri hluta 2010 til 4. ársfj. 2013.
 Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Efnahagsbatinn borinn uppi af þjónustugeira

- Aukin umsvif í þjónustustarfsemi (t.d. smá- og heildsölu, flutningum og ferðaþjónustu) skýra stærstan hluta hagvaxtar síðasta árs ...
- ... en einnig má sjá merki viðsnúnings í þeim geirum sem drógust mest saman í kjölfar kreppunnar
- Efnahagsbatinn fram til þessa þó fyrst og fremst borinn uppi af þjónustustarfsemi

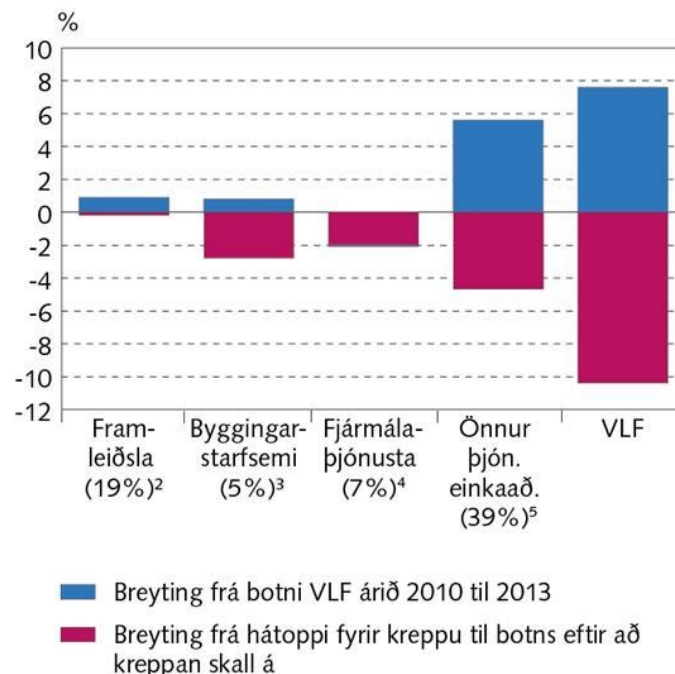
VLF og framleiðsla ýmissa atvinnugreina

1. Framleiðsla, námugróftur, veitustarfsemi og meðhöndlun úrgangs.
2. Byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð.
3. Fjármálaþjónusta og váttryggingastarfsemi.
4. Heildsala, verslun, samgöngur og geymslusvæði, veitinga- og gististaðir, upplýsingar og fjarskipti, fasteignaviðskipti og ýmis sérhæfð þjónusta. Tölur í svigum sýna hlutdeild viðkomandi atvinnugreinar í vergum þáttatekjum árið 2013.

Heimild: Hagstofa Íslands.

Hlutdeild einstakra atvinnugreina í samdrættinum og efnahagsbatanum¹

1. Samdráttur og bati atvinnugreinar veginn með hlutdeild hennar í vergum þáttatekjum á viðkomandi tímabili (hlutdeild 2013 í sviga).
2. Framleiðsla, námugróftur, veitustarfsemi og meðhöndlun úrgangs.
3. Byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð.
4. Fjármálaþjónusta og váttryggingastarfsemi.
5. Heildsala, verslun, samgöngur og geymslusvæði, veitinga- og gististaðir, upplýsingar og fjarskipti, fasteignaviðskipti og ýmis sérhæfð þjónusta.

Heimild: Hagstofa Íslands.

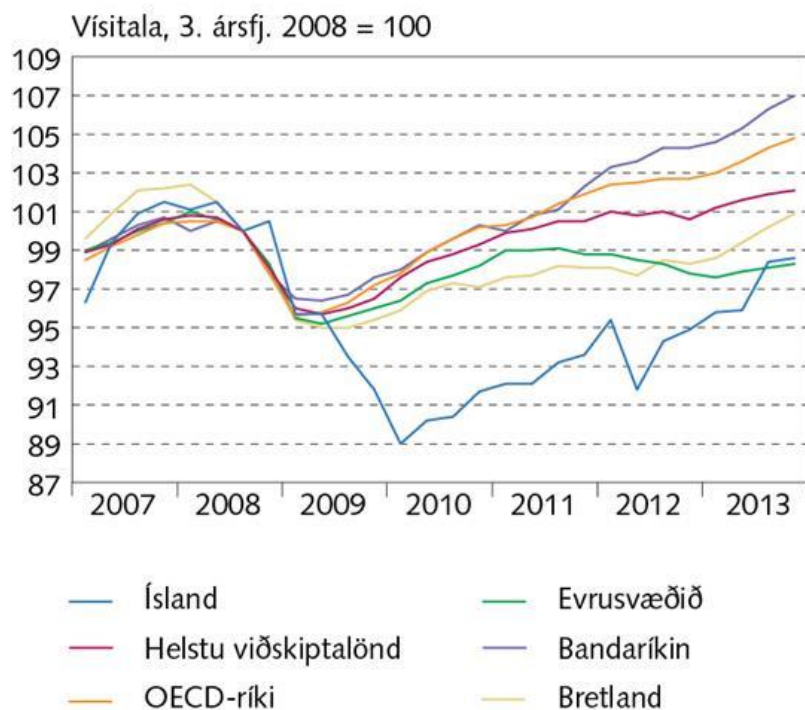
Samdráttur VLF að mestu endurheimtur

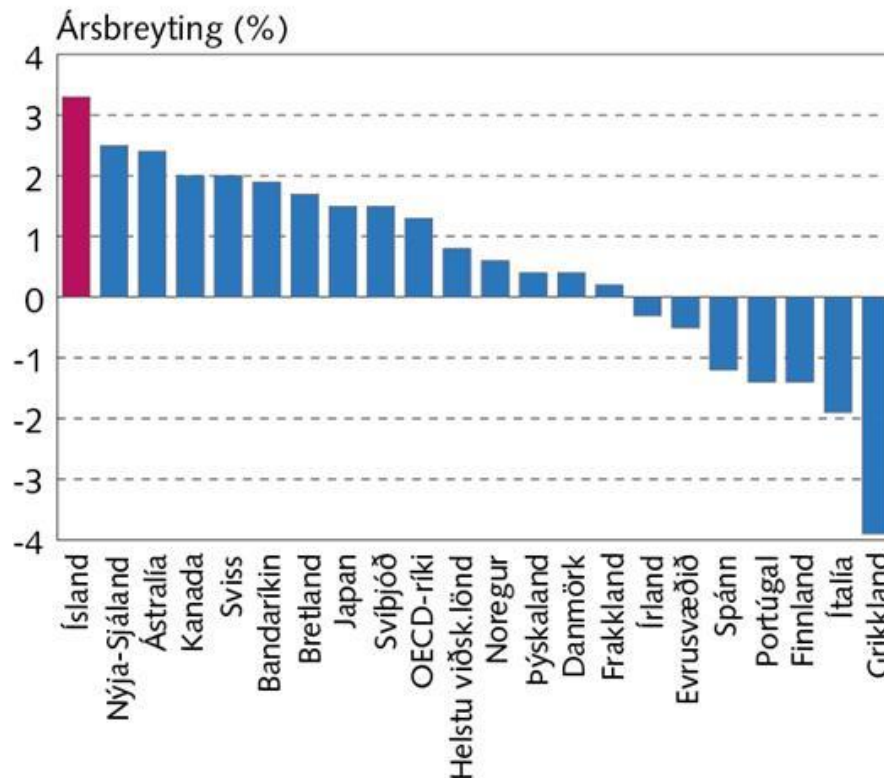
- Ríflega 12% samdráttur í kjölfar fjármálakreppunnar hefur að mestu verið endurheimtur
- Samdrátturinn meiri hér en í helstu viðskiptalöndum en batinn jafnframt hraðari: VLF vaxið um tæplega 11% frá botni 2010Q1 en tæplega 7% að meðaltali í helstu viðskiptalöndum
- Hagvöxtur í fyrra sá mesti meðal þróaðra ríkja

Þróun landsframleiðslunnar í kjölfar fjármálakreppunnar¹

1. ársfj. 2007 - 4. ársfj. 2013

Hagvöxtur í ýmsum OECD-ríkjum 2013

1. Árstíðarleiðrétt gögn fyrir Ísland koma frá Seðlabanka Íslands.

Heimildir: Macrobond, OECD, Seðlabanki Íslands.

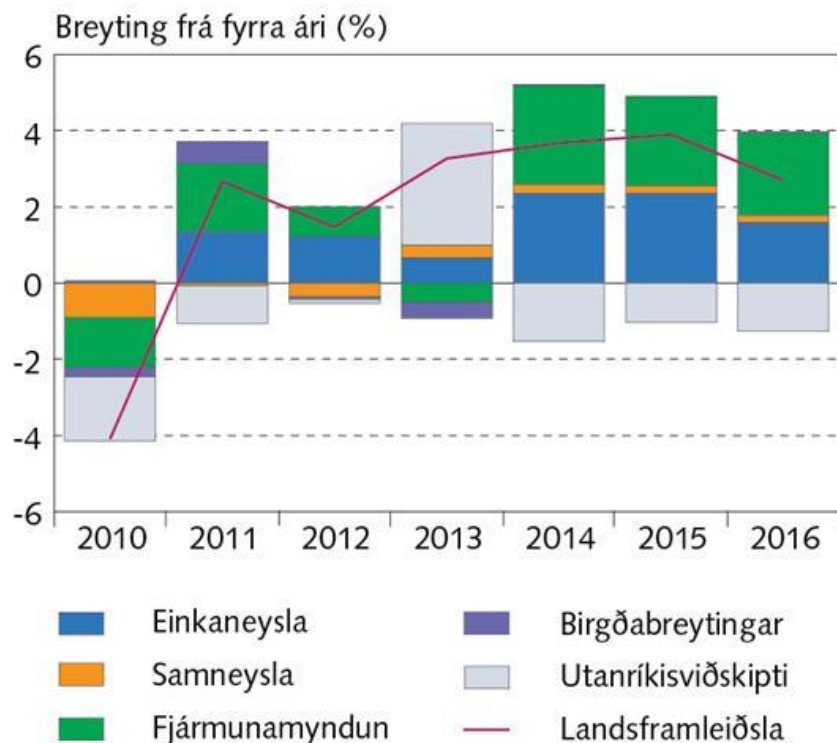
Heimildir: Hagstofa Íslands, OECD.

Mikill hagvöxtur í ár og á spátímabilinu

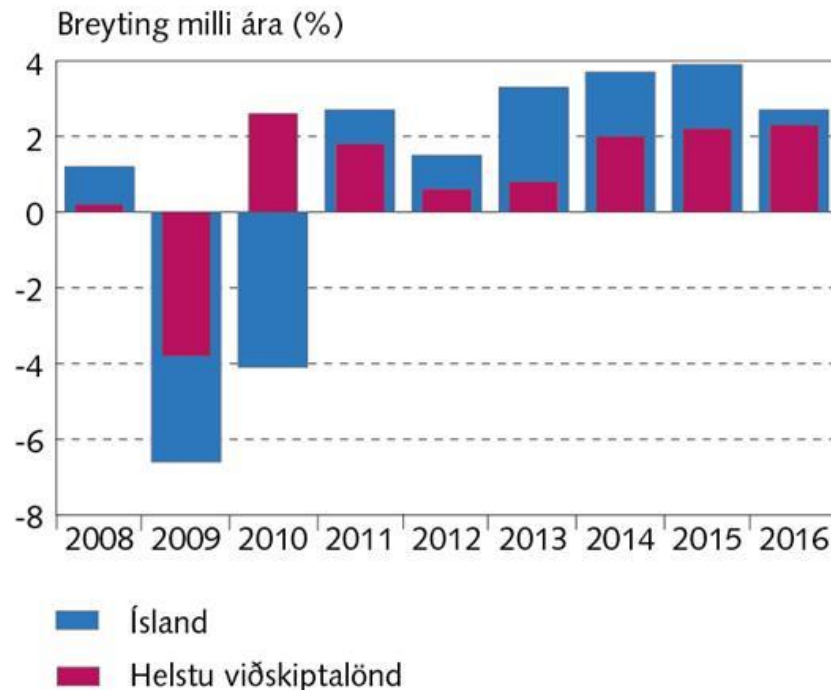

- Mikill vöxtur innlestrar eftirspurnar í ár: yfir 4% vöxtur einkaneyslu og 19% aukning fjárfestingar – þróun einkaneyslu í takt við febrúarspánnu en horfur á mun meiri fjárfestingu en áður spáð
- Hagvaxtarhorfur fyrir þetta ára batna mikið frá PM14/1: 3,7% í stað 2,6%
- 3,9% hagvöxtur 2015 og 2,7% 2016 – vel yfir meðalhagvexti síðustu 30 ára og hagvexti viðskiptalanda

Hagvöxtur og framlag undirliða 2010-2016¹

Hagvöxtur á Íslandi og í helstu viðskiptalöndum 2008-2016¹

1. Grunnspá Seðlabankans 2014-2016.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

1. Grunnspá Seðlabankans 2014-2016.

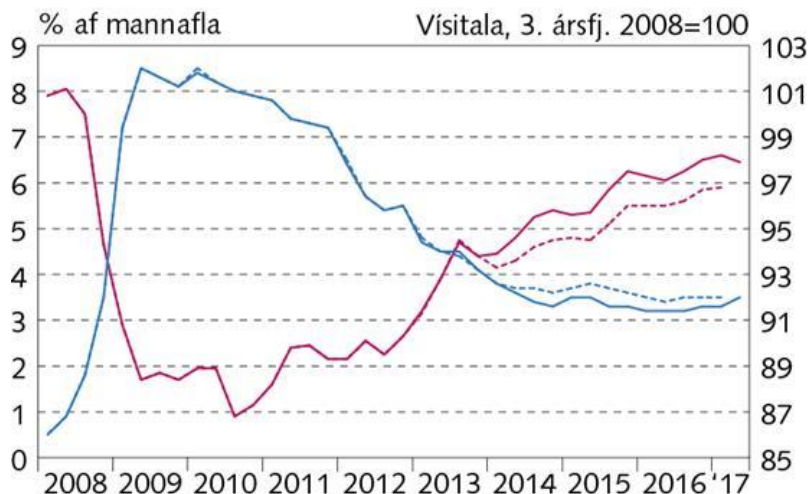
Heimildir: Hagstofa Íslands, Macrobond, Seðlabanki Íslands.

Slakinn í þjóðarbúinu að hverfa ...

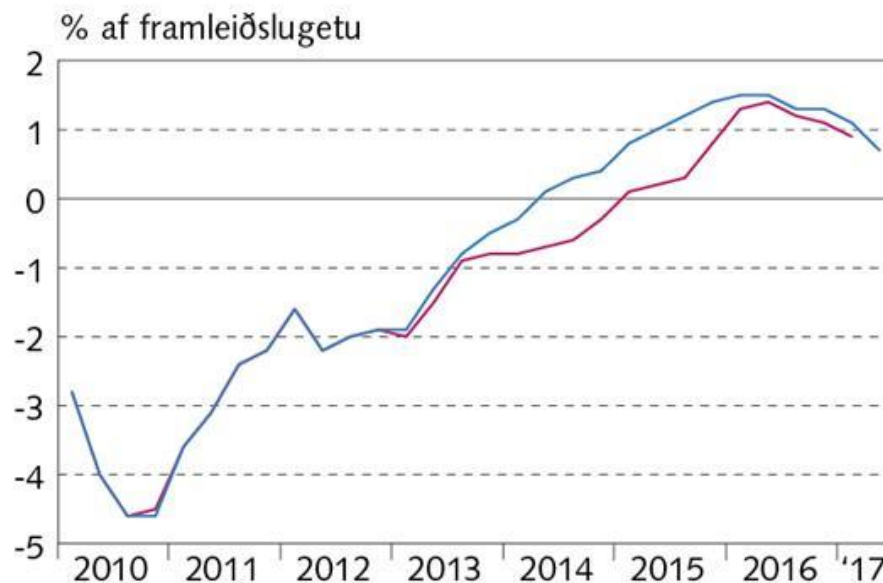
- Atvinnuleysi minnkar áfram (skráð 3,8% og 5,2% skv. Hagstofu – minnkað um 0,2-1pr frá 2013Q1) og heildarvinnustundum fjölgaði um 3% frá fyrra ári
- Horfur á að atvinnuleysi minnki hraðar og heildarvinnustundum fjölgi meira en í PM14/1
- Slakinn í þjóðarbúinu minnkar einnig hraðar og snýst í spennu um mitt þetta ár – ½ ári fyrr en í PM14/1
- Spennan nær hámarki í um 1½% um mitt ár 2016 en tekur síðan að minnka á ný

Atvinnuleysi og heildarvinnustundir¹ - samanburður við PM 2014/1

- Atvinnuleysi PM 2014/2 (v. ás)
- - - Atvinnuleysi PM 2014/1 (v. ás)
- Heildarvinnustundir PM 2014/2 (h. ás)
- - - Heildarvinnustundir PM 2014/1 (h. ás)

Framleiðsluspenna - samanburður við PM 2014/1

- PM 2014/2
- PM 2014/1

1. Skráð atvinnuleysi og heildarvinnustundir eru árstíðarleiddréttar tölur af Seðlabanka Íslands.

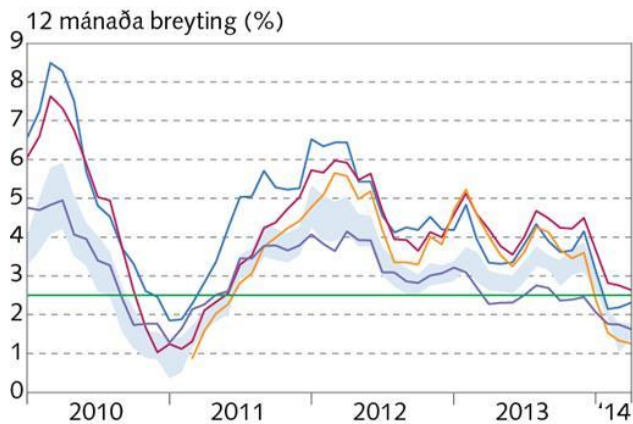
... og verðbólga komin í markmið

- Verðbólga 2,3% í apríl (3,3% í apríl í fyrra og 6,4% fyrir 2 árum) og 1% án húsnæðis (3,5% fyrir ári)
- Undirliggjandi verðbólga einnig hjaðnað: K3 2,6% en K4 enn minni eða 1,3% (minnkað úr um og yfir 4% í apríl fyrra)
- Tölfræðilegir mælikvarðar á bilinu 1,4-1,8%% (minnkað um ½-1pr frá apríl í fyrra)
- Innlend verðbólga hefur nú lagst á sömu sveif og innflutt verðbólga

Ýmsir mælikvarðar á undirliggjandi verðbólgu

Janúar 2010 - apríl 2014

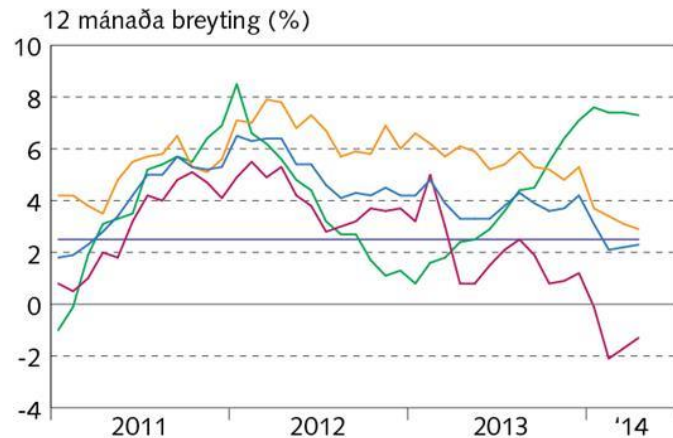
- Vísitala neysluverðs
- Kjarnavísitala 3 án skattaáhrifa
- Kjarnavísitala 4 án skattaáhrif
- Vegið miðgildi¹
- Klippt meðaltal - bil hæstu og lægstu mælingar²
- Verðból gumarkmið

1. Mælikvarði á undirliggjandi verðbólgu þar sem tekin er verðbreyting vegins miðgildis undirliða vísitölu neysluverðs. 2. Undirliggjandi verðbólga er mæld sem klippt meðaltal (e. trimmed mean) þar sem 10%, 15%, 20% og 25% þeirra undirliða sem breytast minnst og mest í verði eru undanskilin.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Innlend og innflutt verðbólga¹

Janúar 2011 - apríl 2014

- Vísitala neysluverðs
- Innflutt verðlag (35%)
- Innlent verðlag utan húsnæðis (44%)
- Húsnæði (21%)
- Verðból gumarkmið

1. Innflutt verðbólga er nálgud með innfluttri mat- og drykkjarvöru, verði nýrra bíla og varahluta, bensíns og annarrar innfluttrar vöru. Innlend verðbólga er nálgud með verði innlendra vöru og grænmetis og verði almennrar og opinberrar þjónustu. Tölur í svigum sýna núverandi vægi viðkomandi liða í vísitölu neysluverðs.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Virkir vextir bankans nálægt hlutlausri stöðu

- Virkir vextir bankans nú líklega nálægt hlutlausum vöxtum: slakinn í peningastefnunni hefur því verið fjarlægður á sama tíma og framleiðsluslaki er að hverfa og verðbólgu hjaðnað í markmið
- Vextir bankans hærri en í öðrum iðnríkjum – endurspeglar að langtímaverðbólguvæntingar hafa ekki eins trausta kjölfestu hér á landi og slakinn er víða meiri

Virkir vextir Seðlabanka Íslands, verðbólga og framleiðsluspenna¹

1. ársfj. 2010 - 1. ársfj. 2014

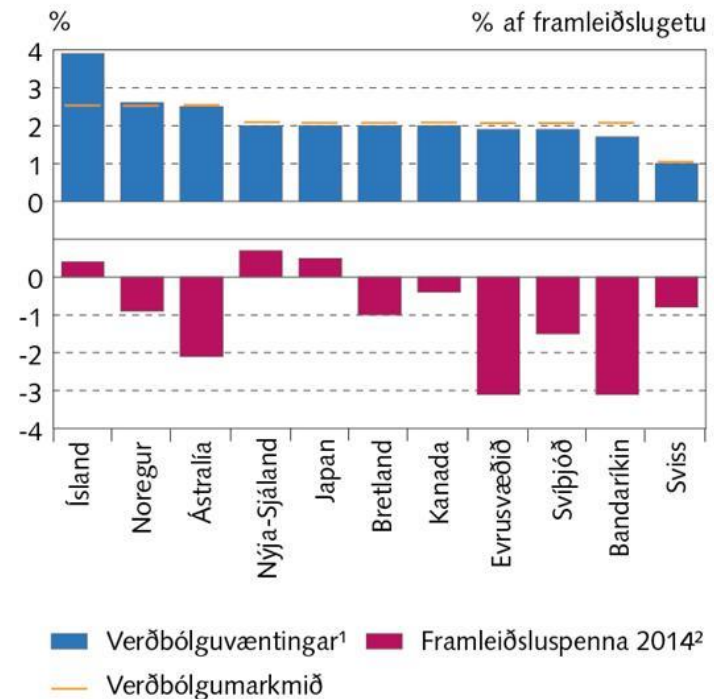

- Frávik stýrivaxta frá hlutlausum vöxtum (m.v. 3% hlutlausa raunvexti, prósentur)
- Frávik stýrivaxta frá hlutlausum vöxtum (m.v. 2-4% hlutlausa raunvexti, prósentur)
- Frávik verðbólgu frá markmiði (prósentur)
- Framleiðsluspenna (% af framleiðslugetu)

1. Meðaltal vaxta á viðskiptareikningum innlánsstofnana í Seðlabankanum og hámarksvaxta á 28 daga innstæðubréfum.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Langtímaverðbólguvæntingar og framleiðsluspenna í nokkrum iðnríkjum

1. Langtímaverðbólguvæntingar (til 5-10 ára) út frá könnunum meðal markaðsaðila og sérfræðinga (nema fyrir Ástralíu, Bretland, Japan, Nýja-Sjáland og Sviss þar sem notast er við spá Alþjóðagjaldeyrissjóðsins 5 ár fram í tímann). 2. Fyrir önnur lönd en Ísland er notast við mat OECD.

Heimildir: Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn, Consensus Forecasts, Macrobond, heimasíður seðlabanka, Seðlabanki Íslands.

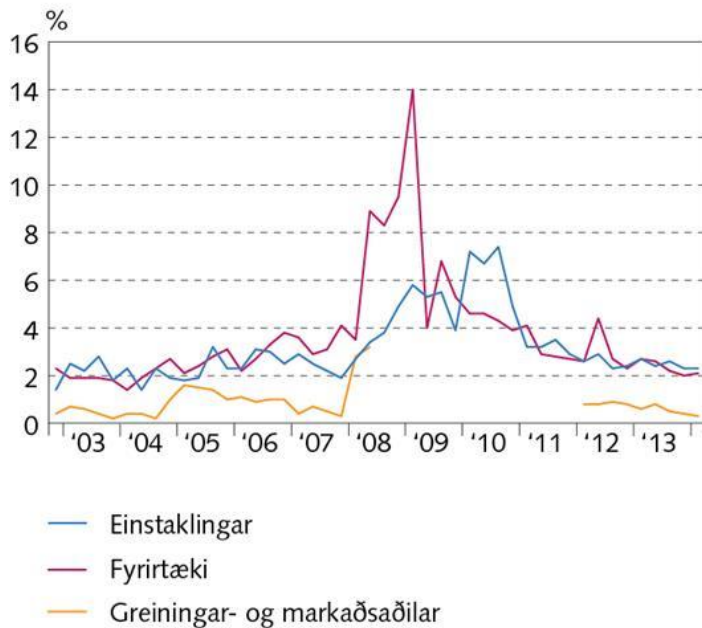
Óvissa að minnka og stöðugleiki að aukast

- Samfara minnkandi verðbólgu hefur óvissa um verðbólguhorfur farið minnkandi
- Samspil sveiflna í verðbólgu og hagvexti hefur einnig smám saman orðið hagstæðara ...
- ... og er orðið svipað og á hinum Norðurlöndunum eftir að hafa lengstum verið mun meiri

Sundurleitni í könnunum á verðbólguvæntingum¹

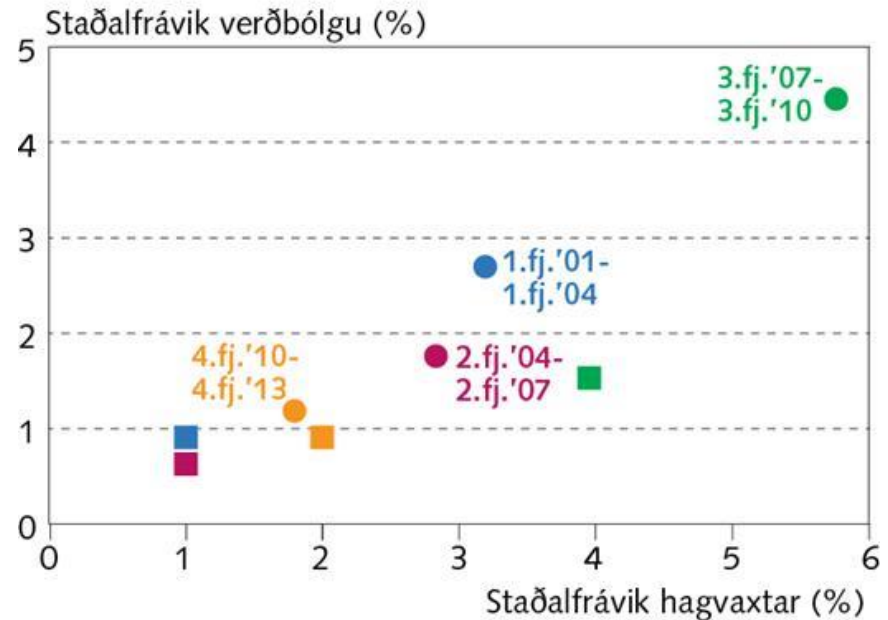
4. ársfj. 2002 - 1. ársfj. 2014

1. Staðalfrávik í svörum um verðbólguhorfur til eins árs. Fram til 2008 er notast við væntingar 4-6 greiningaraðila á verðbólguvæntingum en frá 2012 er byggt á stærra safni greiningar- og markaðsaðila. Í þeim tilvikum þar sem mælingar vantar fyrir fyrirtæki og greiningaraðila er brúað á milli mælinga með línulegri brúun.

Heimildir: Capacent Gallup, Seðlabanki Íslands.

Samspil sveiflna í verðbólgu og hagvexti á Íslandi og öðrum Norðurlöndum¹

1. Hringir sýna tölur fyrir Ísland en kassar samsvarandi tölur fyrir hin Norðurlöndin.

Heimildir: Hagstofa Íslands, OECD, Seðlabanki Íslands.

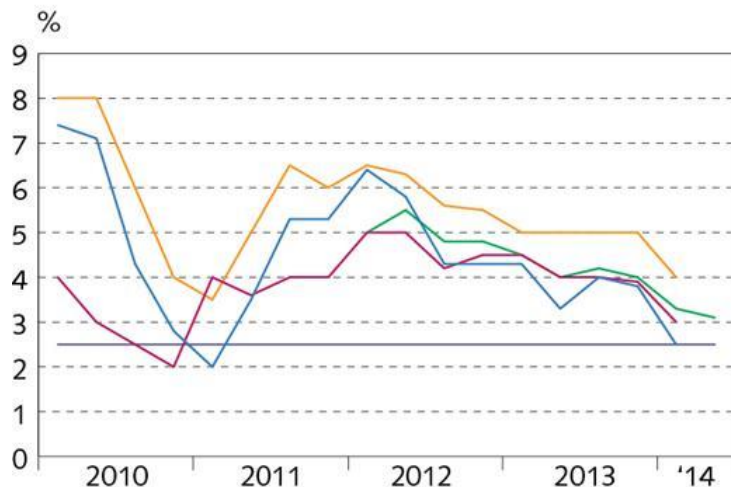
... en langtímaverðbólguvæntingar þrálátar

- Skammtímaverðbólguvæntingar hafa lækkað í takt við minnkandi verðbólgu: væntingar heimila, fyrirtækja og markaðsaðila um verðbólgu eftir 1 ár hafa lækkað um 1pr frá sama tíma í fyrra
- Verðbólguvæntingar til lengri tíma hafa hins vegar lítið breyst og eru enn í kringum 4% til næstu 5 og 10 ára – hvort sem horft er á verðbólguálag á skuldabréfamarkaði eða væntingar markaðsaðila

Verðbólga og verðbólguvæntingar fyrirtækja, heimila og markaðsaðila til eins árs

1. ársfj. 2010 - 2. ársfj. 2014

- Verðbólga
- Verðbólguvæntingar stærstu fyrirtækja
- Verðbólguvæntingar heimila
- Verðbólguvæntingar markaðsaðila
- Verðbólgu markmið

Heimildir: Capacent Gallup, Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Verðbólga og vísbendingar um verðbólguvæntingar til miðlungslangs og langs tíma¹

Janúar 2010 - maí 2014

- Verðbólga
- Verðbólguálag til 2 ára
- Verðbólguálag til 5 ára
- Verðbólguálag til 10 ára
- Verðbólgu markmið

1. Ársverðbólga miðað við vísitölu neysluverðs. Verðbólguálag út frá vaxtarófi verðtryggðra og óverðtryggðra skuldabréfa (mánaðarleg meðaltöl; máttalan fram til 16. maí).

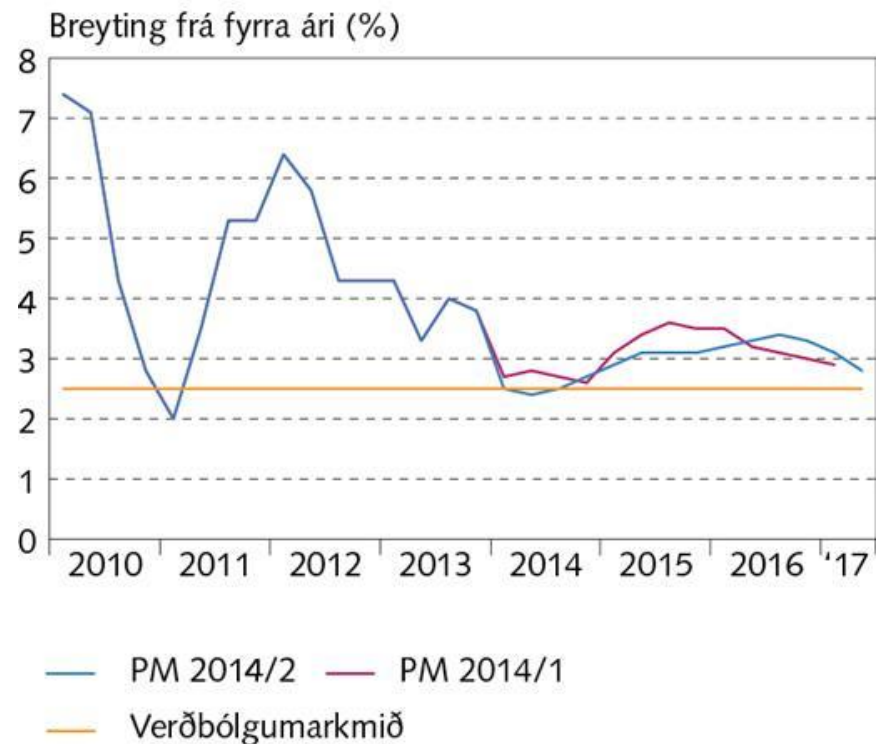
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Verðbólguhorfur batna frá síðustu spá

- Verðbólga 2,5% á Q1 (spáð 2,7% í PM14/1)
- Horfur á heldur minni verðbólgu í ár og á næsta ári
  - Gengi krónunnar rúmlega 5% hærra en fyrir ári og ríflega 1% hærra en gert ráð fyrir í PM14/1
  - Hækkun launakostnaðar sl. 2 ár minni en áður var talið
- Líkt og í febrúar eykst verðbólga á næsta ári og nær hámarki í 3½% um mitt ár 2016
  - Áhrif hærra gengis fjara út og slakinn horfinn og snýst í spennu
- Tekur að hjaðna á ný í markmið í lok spátímans
  - Fyrir tilstilli stífara taumhalds peningastefnunnar

Verðbólga - samanburður við PM 2014/1

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Helstu óvissuþættir grunnspár

Alþjóðlegur hagvöxtur

- Dregur úr óvissu en enn hættu á að efnahagsbati sé ofmetinn

Útflutningshorfur

- Útflutningur vex hægar en eftirspurn viðskiptalanda og gæti verið vanmetinn en einnig ofmetinn ef alþjóðlegur bati reynist ofmetinn

Gengi krónunnar

- Óvissa tengd greiðslujafnaðarvanda, uppgjöri slitabúa og losun hafta

Launaþróun

- Launahækkanir á næsta ári gætu reynst meiri en spáð er bresti samstaða sem náðist í kringum nýgerða kjarasamninga

Einkaneysla

- Skuldalækkun og möguleg takmörkun á verðtryggðum lánum

Slakinn í þjóðarbúinu

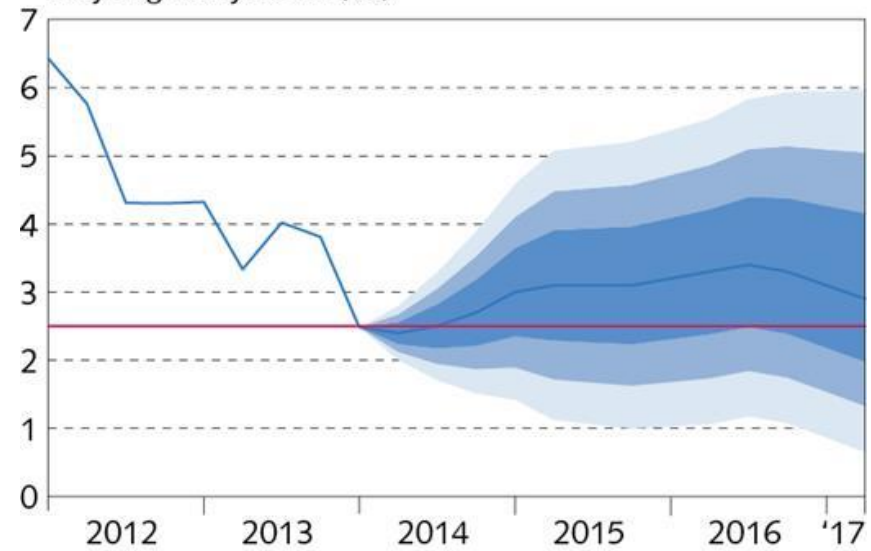
- Erfitt að meta en flestar vísbendingar benda til að slakinn sé orðinn lítill eða jafnvel þegar horfinn

Verðbólguhorfur

- Áhrif ofangreindra þátta og samspil þeirra við þrálátar langtíma-verðbólguvæntingar

Verðbólguþá og óvissumat

Breyting frá fyrra ári (%)

- PM 2014/2
- Verðbólguþá
- 50% líkindabil
- 75% líkindabil
- 90% líkindabil

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Viðbótarefni PM 2014/2

Rammi I-1

- Aukinn efnahagslegur stöðugleiki og þáttur peningastefnunnar

Rammi III-1

- Þróun peningamagns í kjölfar fjármálakreppunnar

Rammi IV-1

- Efnahagsleg áhrif gjaldeyrisútboða Seðlabankans

Rammi IV-2

- Vísbendingar um þróun innflutnings fengnar út frá fjölda greiðslufyrirmæla í alþjóðlegri greiðslumiðlun

Rammi V-1

- Frumvarp til laga um endurbætur á framkvæmd opinberra fjármála

Rammi VI-1

- Nýgerðir kjarasamningar